

Eesti keel

IV klass

Õppe-ja kasvatusesmärgid

Õpilane

- austab eesti keelt kui rahvuskultuuri kandjat
- arendab kriitilist mõtlemist ja analüüsisioskust
- arendab oma suulist ja kirjalikku väljendusoskust, omandab õigekirjaoskust
- õpib mõtestatult kuulama, lugema ja kirjutama eakohaseid tekste
- loeb eakohast väärtkirjandust
- väärtustab head keeleoskust eneseväljendus- ja suhtlusvahendina
- õpib hankima teavet erinevatest allikatest, harjub kasutama sõnaraamatuid ja käsiraamatuid

Õppetegevus

Kuulamine

- heli, sõna, lause, pikema teksti nautiv, tähelepanelik, kriitiline kuulamine
- õpetaja ja kaaslaste kuulamine ja kuuldule asjakohane reageerimine
- ettelugemise ja jutustamise kuulamine
- kuuldu mõistmine: sõna, lause, teksti sisu
- häälikute ja häälikupikkuste eristamine

Kõnelemine

- õige ja selge hääldus
- hääle tugevuse kohandamine olukorrale
- küsimuste esitamine ja neile vastamine
- kõnelemine mitmesuguses olukorras: palumine, küsimine, selgitamine, keeldumine, vabandamine, tänamine; kaupluses, tänaval, klassis, koolis; täiskasvanuga, sõbraga; telefonitsi
- jutustamine loetu, kuulatu, sündmuse ja läbielatu põhjal; raamatu, filmi ja teatrietenduse põhjal; pildi ja pildiseeria, küsimuste ja tugisõnade järgi;
- oma arvamuse avaldamine
- luuletuse, dialoogi, proosakatkendi esitamine

Lugemine

- häälega lugemine: õigsus, sobiv intonatsioon, oma lugemisvea parandamine
- ositi lugemine
- endamisi lugemine
- oma ja võõra käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust
- jutustava, kirjeldava, tarbe-, teabe- ja sõnamängulise teksti lugemine
- loetu mõistmine: sõna, lause, teksti sisu; loetu kava
- tegelaste iseloomustamine
- loole alguse ja lõpu mõtlemine
- luuletuse sisu avamine õpetaja abiga, riimuvate sõnade leidmine
- huvipakkuva raamatu leidmine kooli või kodukoha raamatukogust

Kirjutamine

- sõna ja lause kirjutamine; lause laiendamine ja sidumine tekstiks
- tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine
- tahvlilt ja õpikust ära kirjutamine; etteütlemise järgi kirjutamine
- oma kirjutamisvea parandamine
- tekstilähedane ümberjutustus
- loovjuttude kirjutamine

Õpitulemused

Suuline ja kirjalik suhtlus

4. klassi lõpetaja:

- valib juhendamise toel suhtluskanali; peab sobivalt telefonivestlusi ning kirja- ja meilivahetust
- leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi
- esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning annab hinnanguid
- võtab loetut ja kuuldu lühidalt kokku suulises vormis

Teksti vastuvõtt

4. klassi lõpetaja:

- loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutarbelisi ning huvivaldkondade tekste
- võrdleb tekste omavahel, esitab küsimusi ja arvamusi ning teeb lühikokkuvõtteid
- kasutab töös tekstidega õpitud keele- ja tekstimõisteid

Tekstiloome

4. klassi lõpetaja

- leiab juhendamise toel tekstiloomeks vajalikku kirjalikku või suusõnalist teavet raamatukogust ning internetist
- tunneb kirjutamise põhietappe
- jutustab ja kirjeldab suuliselt ja kirjalikult, vormistab kirjalikud tekstid korrektselt
- esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna)
- kirjutab eesmärgipäraselt loovtöid ja kirju (ka e-kirju ja sõnumeid)
- avaldab viisakalt ning olukohaselt oma arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suulises kui ka kirjalikus vormis
- kasutab omandatud teadmisi tekste luues ning seostades

Õigekeelsus ja keelehoole

4. klassi lõpetaja

- tunneb eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliikide (nimi-, omadus-, tegu-, side-, asesõnade) tüüpjuhte ja lihtvormide kasutust ning järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid
- moodustab ning kirjavahemärgistab lihtlauseid ja lihtsamaid liitlauseid
- kontrollib õigekeelsussõnaraamatust sõna tähendust ja õigekirja
- rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ning tekste analüüsides ja hinnates

Õppesisu

Suuline ja kirjalik suhtlus

- Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslaste ja täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes ning kirjalikus tekstis
- Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine
- Kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldule põhjendatud hinnangu andmine
- Suuline arvamuse avaldamine ja vestlus etteantud teema piires
- Küsimustele vastamine, esitlus ja tutvustus
- Väite põhjendamine
- Arvamuse avaldamine, põhjendamine paaris- või rühmatöö ajal ning kõnejärg
- Kaaslase täiendamine ja parandamine
- Kaasõpilaste töödele hinnangu andmine ja tunnustuse avaldamine

Teksti vastuvõtt

- Eesmärgistatud lugemine
- Tööjuhendi lugemine
- Kava, mõttekaart, joonis jm visualiseerivad vahendid
- Kirjandustekstid: muinasjutt, tõselujutt eakaaslastest, ilu- ja aimekirjandus loomadest, seiklusjutt, näidend, vanasõnad ning kõnekäänud
- Kirjandusteksti süžee, sündmuste toimumise koht ja aeg ning tegelased
- Tegelaste käitumise motiivide analüüs
- Luuletuse mõtestatud lugemine (meeleolu, laad)
- Kirjanduse eri liike ja žanre esindavad tekstid vabalugemiseks valitakse eesti ja väliskirjanike loomingust, arvestades järgmisi teemavaldkondi

Teemavaldkond	Valdkonna kirjeldus teksti valikuks
Väärtused ja kõlblus	Enesehinnang, ausus enese ja teiste vastu, iseenda ning teiste vajadused ja huvid, arusaamine heast ja halvast, õiglus ja ebaõiglus, kiiduväärne ja taunitav, erinevus teistest, minu hobid ja huvid, minu tervis ja tulevik, rikkuse ja vaesuse probleemid, kohustused ja vastutus, üksiolek ja hirmud jms.
Kodus ja koolis	Perekond, kodu turvalisus, vägivald kodus, armastus oma kodu ja koduste vastu, suhted vanemate, kasuvanemate ning vanavanematega, suhted õdede ja vendade jt lähisugulastega, poiste ja tüdrukute suhted, sallivus teistsuguste inimeste suhtes, abivajaja ja aitaja, nohiklikkus ja tõrjutus, piir oma ja võõra vahel, piir lubatu ja lubamatu vahel jms.
Omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus	Rahvuskultuuri eripära ja olulisus rahvale, matkamine kodukohas ning reisimine kaugetes maades, kultuuride mitmekesisus, erinevate rahvaste uskumused ja tavad, käitumine erinevas kultuuriruumis, külalislahkus, lugupidav suhtumine teistesse kultuuridesse ja inimestesse, kultuuriinimesed kui eesti rahvuskultuuri tutvustajad ning hoidjad jms.
Mängiv inimene	Ringmängud ja mängulust, sõnamängud, teatri võlumaailm, leidlik probleemide lahendamine, iluelamused, loominguline koostöö, mängult ja päriselt, põhjendatud ja põhjendamata riskid jms.
Keskkond ja jätkusuutlik areng	Minu osa looduse hoidmisel, austav suhtumine elus- ja eluta loodusesse, hädasolija aitamine, lemmikloomad ning vastutus nende eest, aastaegade omanäolisus jms.

Kodanikuühiskond ja rahvussuhted	Minu juured, seos mineviku, oleviku ja tuleviku vahel, traditsioonid ja sündmused, mis tagavad järjepidevuse, suhe keelesse, kodupaiga keel, suhted teiste rahvustega jms.
Teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon	Avastamisrõõm ja õppimiskogemused, tänapäevased teabeotsimis- ja -edastamisvõimalused, internet kui silmaringi avardaja ning infoallikas, internet kui ohuallikas, käitumine suhtlusportaalides, film ja foto kui hetke ning ajaloo jäädvustajad jms.

Tekstiloomed

- Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt
- Lühietekande esitamine
- Loovjutu ülesehitus: sissejuhatus, teemaarendus, lõpetus; mustand; oma vigade leidmine ja parandamine
- Lisateabe otsimine: eri allikatest pärit info võrdlemine, olulise eristamine ebaolulisest ning selle väljakirjutamine; uue info seostamine oma teadmiste ja kogemustega, selle rakendamine konkreetsest tööülesandest lähtuvalt
- Fakt ja arvamus
- Kiri, ümbriku vormistamine
- Privaatses ja avalikus keskkonnas suhtlemise eetika
- Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine
- Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang
- Esemel, olendi ja inimese kirjeldamine
- Jutustamine: oma elamustest ja juhtumustest jutustamine ning kirjutamine
- Jutustuse ülesehitus
- Ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis
- Sidus lausestus
- Otsekõne jutustuses
- Minavormis jutustamine
- Arutlemine
- Probleemide nägemine vaadeldavas nähtuses
- Põhjuse ja tagajärje eristamine
- Raamatust kokkuvõtte ning lugemissoovituse kirjutamine
- Luuletuse kirjutamine

Õigekeelsus ja keelehoole

Üldteemad

- Eesti keel teiste keelte seas
- Teised Eestis kõneldavad keeled
- Sugulaskeeled ja sugulasrahvad

Häälikuõpetus ja õigekiri

- Tähestik
- Täis- ja kaashäälikud
- Suluga ja suluta häälikud
- Võõrtähed ja -häälikud
- Täis- ja kaashäälikuühend
- Kaashäälikuühendi õigekiri

- *g, b, d s*-i kõrval
- *h* õigekiri
- *i* ja *j*-i õigekiri
- Õppetegevuses vajalike võõrsõnade tähendus, hääldus ja õigekiri
- Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades)
- Õigekirja kontrollimine sõnaraamatutest (nii raamatust kui ka veebivariandist)

Sõnavaraõpetus

- Kirjakeelne ja argikeelne sõnavara
- Mitmetähenduslike, lähedase ja vastandliku tähendusega sõnade kasutamine
- Sõnavaliku täpsus erinevates tekstides
- Sagedamini esinevate võõrsõnade tähendus
- Igapäevaste võõrsõnade asendamine omasõnadega ja vastupidi
- Sõnavara avardamine ja täpsustamine
- Sõna tähenduse leidmine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka veebivariandist)

Vormiõpetus ja õigekiri

- Tegusõna
- Tegusõna ajad: olevik, lihtminevik
- Tegusõna oleviku- ja minevikuvormi kasutamine tekstis
- Käändsõna
- Käändsõnade liigid: nimisõna, omadussõna, arvsõna, asesõna
- Ainsus ja mitmus
- Sõnaraamatute kasutamine käändsõna põhivormide kontrollimiseks

Lauseõpetus ja õigekiri

- Lause
- Lause laiendamise lihtsamaid võimalusi
- Korduvate lauseliikmete kirjavahemärgistamine
- Lihtlause
- Lihtlause kirjavahemärgid
- Küsi-, väit- ja hüüdlause lõpumärgid ning kasutamine
- Liitlause
- Lihtlausete sidumine liitlauseks
- Sidesõnaga ja sidesõnata liitlause
- Otsekõne ja saatelause
- Saatelause otsekõne ees ja järel
- Otsekõne kirjavahemärgid
- Otsekõne kasutamise võimalusi

Muud õigekirjateemad

- Algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja pealkiri
- Isiku- ja kohanimed; ametinimetused ja üldnimetused; perioodikaväljaanded; teoste pealkirjad
- Üldkasutatavad lühendid; lühendite õigekiri; lühendite lugemine

Projektid

- Kooli etluskonkurss
- Omaloomingulised tööd (õpilastööde kogumik)
- Emakeelepäev
- Õpilaste teaduskonverents: teabeteksti koostamine mõnest Rae vallas asuvast objektist või Rae vallas tuntud inimesest või oma perekonnast
- Osalemine KiVa kiusamisvastases programmis. IV klassi eesti keele tundide raames käsitletakse KiVa programmi II mooduli teemasid.

Õppekirjandus

Kati Lepp, Kristiina Orgla, Liisi Piits, Kaja Sarapuu, Jaak Urmet, Lauri Vanamölder. Eesti keele õpik I ja II osa. AS BIT

Kati Lepp, Kristiina Orgla, Liisi Piits, Kaja Sarapuu, Lauri Vanamölder. Eesti keele töövihik I ja II osa. AS BIT

Vabalugemine

IV klassis loeb üldklassi õpilane vastavalt oma lugemisoskusele tervikuna vähemalt 5 ilukirjandusteost, mis on valitud õpetaja poolt soovitatud nimekirjast.

Õpilane kannab loetud raamatud lugemispäevikusse vastavalt klassis sõlmitud kokkulepetele. Tagasisidestamiseks kasutab õpetaja erinevaid meetodeid; nt vestlus, raamatu tutvustus/reklaam, rühmatöö, plakat, test, mõistekaardi koostamine, tegelaste iseloomustamine, lühikokkuvõtte kirjutamine, raamatublogi pidamine, esitluse koostamine (PowerPoint).

Soovituslik vabalugemise nimekiri

- Aapeli „Üle linna Vinski”
- A. Jakobson “Puujalaga katk”
- A. Lindgren „Meisterdetektiiv Kalle Blomkvist“
- A. Lindgren „Vennad Lõvisüdamed“
- A. Lindgren „Hulkur Rasmus“
- A. Lindgren „Röövlitütar Ronja“
- A. Lindgren „Rasmus, Pontus ja Lontu”
- T. Jansson „Muumitroll“
- R. Dahl „Matilda“
- R. Dahl „Suur sõbralik hiiglane“
- R. Dahl „Charlie ja šokolaadivabrik“
- M. Keränen „Vana roosa maja“
- M. Keränen „Küttepuuvargad“
- M. Keränen „Kuldne Lurich“
- M. Keränen „Salapärase lillenäppaja“
- I. Tomusk „Kriminaalsed lood“
- D. Walliams „Gängstamemm“
- J. Kinney „Ühe äpardipäevik“
- R. Reinaus „Aguliurka lapsed“
- J. K. Rowling „Harry Potter ja tarkade kivi“

- A. Lobato „Kollase Rähni Ordu”
- A. Milne „Karupeog Puhh”
- C. L. Lewis „Lõvi, nõid ja riidekapp”
- G. Rodar „Cipollino seiklused”
- E. Farjeon „Väike raamatutuba”
- E. Raud „Roostevaba mõök”
- E. Uspenski „Krokodill Gena ja teised muinasjutud”
- H. Karm „Väike vahva vanaema”
- J. Rannap 2Nelja nimega koer”
- J. Rannap „Agu Sihvka annab aru”
- „Kui Arno isaga koolimajja jõudis”
- L. Snicket „Ahastav algus”
- L. Tigane „Vanaema maja”
- M. Lobe „Vanaema õunapuu otsas”
- M. Twain „Tom Sawyeri seiklused”
- N. Nossov „Totu kuul”
- P. L. Travers „Mary Poppins”
- P. Sauter ja lapsed „Laste raamat”
- S. Olleson „Berti päevik” ja teised Berti lood
- T. Tellegen „Minu isa”
- V. Miller „Merehundi jutud”
- Autorite kollektiiv „Ruttu tuttu! Eesti isade unejutte”
- H. C. Anderseni kunstmuinasjutte
- Muistendid „Emand kaseladvas”